

**Јелена Јокић**

Народна и универзитетска библиотека Републике Српске  
Бања Лука

УДК: 027.625

DOI: 10.7251/BSCSR1807156J

## РАД СА ДЈЕЦОМ ПРЕДШКОЛСКОГ И ТИНЕЈЦЕРСКОГ УЗРАСТА

**Сажетак:** Рад на тему *Рад са дјецом предшколског и тинејцерског узраста* заснован је на практичном искуству у раду са дјецом у Дјечијем одјељењу Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске. Рад садржи детаљан опис радионица, као и педагошки приступ дјечи наведеног узраста.

Радионице са дјецом предшколског узраста су едукативног и креативног карактера, садрже игре које су забавне, подстичу вјештине комуникације, социјалне вјештине, подстицање маште, учење кроз игру.

Период адолесенције испуњен је бројним развојним промјенама: промјена на плану интелигенције, плану интересовања, промјена на плану психолошких потреба као и промјене у односу са родитељима и вршњацима. Основни циљ ових радионица је помоћ и подршка младима да своје развојне тешкоће и проблеме рјешавају на адекватнији и, за даљи развој, кориснији начин.

Циљ радионица је, такође, привући како најмлађе кориснике, тако и тинејдере у циљу активног чланства у библиотеци, као и анимирању нових чланова и подстицању интересовања за читање.

Сврха овог рада је да послужи као инспирација свима који раде са дјецом.

**Кључне ријечи:** предшколски узраст, тинејдери, креативне радионице.

### 1. Радионице са дјецом предшколског узраста

Предшколски период представља веома буран период у развоју дјече. Дуго времена се овом узрасту није придавао већи значај и дјеца су често била препуштена сама себи. Данас је, захваљујући педагошким и психолошким сазнањима, увелико сазрело схватање које истиче, да оно што дјеца усвоје у овом периоду, остаје трајно и повећава могућност успјеха дјече у каснијем животу.

Дјеца предшколског узраста се веома брзо прилагођавају другима, сарађују са њима у игри, припремајући се тако за живот у свијету који их окружује.

Радионица омогућава дјечи да буду у активној позицији и сталној интеракцији са другом дјецом и водитељем стварајући могућност за нова искуства која дјелују подстицајно на развој.

Задаци испуњени на овим радионицама су слjedeћи:

- навикавање на стварање здравих другарских односа
- социјализација дјече и стварање првих друштвених искустава (посебно за дјецу која не иду у вртић)
- стицање првих радних навика
- учење како поштовати себе и друге
- учење и забава
- припрема дјече за школу.

Радионица је замишљена у форми игре. Основна структура радионице је уводна, главна и завршна активност.

### 1.1 Радионица „Срећна дјеца“

Циљеви радионице:

- уживати у доживљају среће
- изградити социјалне вјештине за односе које изазивају осјећање среће
- повезати претходна искуства и сазнања о срећи.

*Уводна активност*

Обави се разговор о срећи. Да ли неко зна шта је срећа? Када сте ви срећни?

Слушамо пјесмицу *"Кад си срећан"*.

*Главна активност*

Водитељ замоли дјецу да сједну у круг и да се заједно опусте, а затим започиње вођену фантазију читајући им причу *„Крила лептира“*.

*Данас ћемо користити машту да бисмо оживјели слику у мислима. Удобно се намјестите и умирите тијело... Замислите великог дивног лептира у којој год боји желите.*

*Тај лептир воли да лети тамо гдје живе срећни људи. Да ли ви желите да одете тамо?... Добро, затворите очи и слушајте. Замислите да сједите на крилима тог великог дивног лептира и летите ка мјесту на којем су сва дјеца срећна...Стигли сте...Можете ли да видите лица дјеце која су срећна?...А сад је лептир слетио на траву да се одмори у том предивном свијету и сва су дјеца дошла да га поздраве, и да поздраве вас...Шта вам дјеца говоре?...Дјеца вас зову да се играте са њима...Чега се играте?...Сад вас зову да се придружите пикнику на трави...Шта једете?...О чему разговарате?...Погледајте око себе ...Видите дрвеће, цвијеће, сунце...Да ли сте срећни?...*

*А сад је вријеме да се вратите. Сједните на крила свог лептира и летите назад...Отворите очи, протегните се и припремите се да причамо о томе шта сте видјели у мислима на овом путовању.*

Битно је да дјеца оживе слике у мислима, да замисле лептира и да одлете на крилима тамо гдје су људи срећни.

Након вјџбе слиједи разговор. Како им је било? Шта су видјели? Да ли су тамо гдје су они били, људи срећни? Како су се они осјећали?

Помоћу тих питања развија се прича о њиховим визијама и замислима.

### *Завршна активност*

У завршном дијелу радионице дјеца цртају лептира помоћу својих дланова.

## 1.2. Радионица „Пут у Шпанију“

Циљ радионице је упознавање дјеце са другим културама и понашању на путовању.

### *Уводна активност*

У уводном дијелу обави се разговор о њиховом љетовању. Гдје су били? Да ли је неко путовао авионом, бродом, возом?

Помоћу дјечије карте водитељ показује које све земље ће прелетјети да би дошли до Шпаније. Уочавамо да су то Италија и Француска.

#### *Главна активност*

Дјеца добијају папириће на којима представљају свој пасош и припремају се за путовање. Показују своје пасоше и сједају у авион. Док лете водитељ објашњава како се понаша организована група туриста. Бира се цариник, долазак на царину.

Обилазак градова.

Први град је Мадрид који је уједно и главни град Шпаније. Одлазимо у арену и гледамо борбу бикова помоћу слика. Организује се расправа о борби. Шта они мисле о борби, да ли је опасна?

Други град који обилазимо је Барселона. Гледамо магичне фонтане, затим плешемо шпански плес фламенко. Организујемо такмичење у плесу и проглашавамо побједника. Учимо шпанске ријечи : *HOLA – ЗДРАВО, GRACIAS – ХВАЛА*

#### *Завршна активност*

У завршном дијелу дјеца праве шпанску заставу и припремају се за повратак кући.

У игри дијете најбоље и најлакше учи. Игра јесте забава и разонода, али, и поред тога, она је активност која има невјероватну снагу мотивације и као таква њен значај је много већи. Кроз игру дијете стиче прва искуства, учи да посматра, поштује правила, размишља и закључује.

## **2. Радионица са основцима**

Сви ми се понекад нађемо у ситуацији да се са неким посвађамо или, како се то још каже, дођемо у сукоб. То нам се дешава у школи, код куће, кад изађемо напоље. Кроз ове радионице учимо како се сукоби могу спријечити или ријешити.

Циљеви радионица су:

- сагледати структуру конфликта: под којим условима долази до конфликта, како се смирује и како се излази из конфликта
- примјена вјештине ненасилне комуникације
- олакшати дјечи да увиде како сукоб није исто што и свађа, већ да може бити драгоцјено искуство кроз које се стичу важна сазнања о себи и другима
- указати на значај преговарања и договора
- прихватање одговорности за властито понашање
- приближити дјечи осјећања појединца кога група одбацује и указати на постојање различитих улога у ситуацији када је неко одбачен.

## 2.1. Радионица „Стрип“

Циљ радионице јесте да код дјеце освијести појаву секвенционалности сукоба и природу његових појединачних фаза: почетка сукоба, прелазних фаза и исхода. Поред тога, дјеца се подстичу да постану свјесна осјећања учесника у сукобу и да их вербализују.

Процес се састоји из неколико корака: на основу једне нацртане сцене дјеца треба да осмисле и нацртају стрип: почетну ситуацију која је изазвала сукоб, ситуацију која слиједи након нацртане сцене и, коначно, сам исход сукоба. Посебна пажња поклања се осјећању бјеса и освјешћивању његових узрока и његових израза кроз понашање. Поређење различитих „сценарија“ које дјеца граде на основу исте задате сцене омогућава увид у то да сукоб може имати различите узроке, токове одвијања и различите исходе, које сукобљене стране доживљавају на различит начин.

*Уводна активност*

ДА–НЕ

Подјелићемо се у парове и стати једни наспрам других. Сваки пар ће разговарати само са двије ријечи ДА и НЕ. Свако у пару ће говорити само једну ријеч. Један ће упорно говорити само ДА, а други само НЕ. Свако треба да убиједи

оног другог у своје мишљење и да његов пар на крају попусти.

#### *Главна активност*

Дјеца сједе у кругу. Водитељ пред собом на поду држи листове недовршеног стрипа. Објашњава да ће данас правити стрип који се састоји из четири дијела.

Само је један дио стрипа нацртан, а они треба да, на основу тог дијела, направе цијелу причу. Потребно је да смисле почетак, шта је претходило овој сцени, шта се десило да они изгледају како изгледају.

Стрип ће правити и паровима. Важно је да смисле наслов и да се потпишу као аутори.

#### *Завршна активност*

Кад дјеца заврше цртеже, водитељ их дијели у двије групе тако што половина парова прави изложбу на једном крају простора, а друга на другом крају. Пошто се цртежи полијепе на зид, водитељ позива ауторе да објасне своје стрипове.

На крају сва дјеца посједају у круг. Водитељ поведе разговор о изложби: како им се допала изложба, да ли су уочили колико има различитих рјешења.

### **3. Психолошко савјетовалиште за тинејџере**

Адолесцент од себе очекује много, околина од адолесцента очекује много. Често збуњени и бојажљиви адолесцент преко ноћи треба да израсте у вјешту и одговорну особу. Промјене у адолесцентном периоду имају за основни циљ синтетизовање свега што се догађало у раним развојним фазама и изграђивање поузданог и стабилног осјећања идентитета.

Основни циљ ових радионица је помоћ и подршка младима да своје развојне тешкоће и проблеме рјешавају на адекватнији и, за даљи развој, кориснији начин.

Радионица је осмишљена тако да се сједи у кругу, што пружа велику могућност за отворену и јасну комуникацију

свих чланова групе. За успјешну размјену и добар осјећај свих у групи важно је увести правило да један говори, а остали слушају. Сви имају прилику да изнесу своје виђење, коментар, сугестију и критику, а битно је да сачекају свој тренутак.

У радионици нема посматрача, сви који желе да присуствују радионици могу присуствовати само као активни учесници процеса.

### 3.1. Радионица „Слика о себи - питање идентитета“

Радионица се ради с намјером да учесници постају свјеснији себе и својих различитих особина, да се представе другима, да прихвате друге и њихову међусобну различитост.

Одвија се кроз сљедеће активности:

1. *Ово сам ја ( цртање беџа )*
2. *Да сам ја...*
3. *И добро и лоше у мени*
4. *Препоручена повјерљива писма*

#### *1. Ово сам ја (цртање беџа)*

Учесници цртају свој портрет на беџу и исписују поруке, мисли које су за њих вриједне и значајне. Затим се, шетајући по простору, упознају са туђим цртежом и поруком. Тај продукт учесници носе као беџ у току ове радионице.

#### *2. Да сам ја...*

Сваки учесник добије папир А4 и подијели га на четири поља. У сваком пољу уписује или црта свој одговор на необична питања.

Питања су:

- а) „Замислите да сте боја, која бисте били...?“
- б) „Замислите да сте дрво, које бисте били...?“
- в) „Замислите да сте годишње доба, које бисте били...?“
- г) „Замислите да сте животиња, која бисте били...?“

Кад сви заврше, окрећу свој папир ка кругу и почиње

размјена и тумачење одговора.

Од добијених листова прави се слика групе.

### *3. И добро и лоше у мени*

Учесници на парчету папира издвајају и исписују двије–три своје особине на које су поносни, а на полеђини тог папира, двије–три особине које би вољели да промијене, које сматрају негативним.

Дискусија се подстиче питањима: Да ли се наше особине током времена мијењају? Да ли се могу кориговати негативне особине? Како?

Циљ дискусије је схватање значаја увида и свијести о позитивним и негативним особинама ради формирања слике о себи и евентуалном напуштању идеализоване или крајње негативне слике о себи.

### *4. Препоручена повјерљива писма*

Сваки учесник ће насловити писмо именом учесника коме пише и написати шта мисли о тој особи наводећи њене позитивне особине или понашања. Водитељ наглашава да није важно да се открије "писац" поруке, већ да сазнају како их други виде.

## **3.2. Колико се познајемо са родитељима**

У породици се, кроз однос са родитељима остварује већина дјететових развојних потреба. Квалитет односа са родитељима (узајамно опажање, брига, емоционална повезаност, начин међусобне комуникације и сл.) има изузетан значај за цјелокупан развој и формирање личности младе особе, а доживљај припадности породици представља капацитет за разне животне адаптације.

Радионица се ради са намјером да се дјеци помогне у стварању увида да су дио шире породичне мреже, да су везе међу најближим члановима (дјецом и родитељима) вриједне и важне, да је међусобна блискост квалитет који је битно изграђивати и ојачавати.

Одвија се кроз сљедеће активности:



1. *Породично стабло*
2. *Моји родитељи*
3. *Родитељски састанак*

### 1. *Породично стабло*

Водитељ даје сваком учеснику модел за прављење породичног стабла и објасни им начин уписивања чланова породице. Треба се ограничити на уписивање само најближих чланова. Учесници стављају своја породична стабла испред себе и свако у круг представи своје најближе чланове.

При том водитељ сваког пита још нешто везано за породицу, нпр.:

- На кога личи? Шта он мисли? Шта му други кажу?
- Да ли зна како су се упознали његови родитељи?
- Одакле потиче њихово презиме?

### 2. *Моји родитељи*

Учесници формирају парове. У пару треба да размијене неколико информација о својим родитељима: колико имају година, чиме се баве, која им је омиљена активност у кући и ван ње? Ова размјена остаје само у оквиру пара.

### 3. *Родитељски састанак*

Водитељ даје упутство дјечи да ће у наредном дијелу играти одређене улоге: они ће бити у улози једног од својих родитеља, а водитељ у улози разредног старјешине који је сазвао родитељски састанак. Важно је нагласити дјечи да покушају да се максимално уживе у одбрану улоге и да из те улоге говоре у првом лицу једнине. Водитељ започиње родитељски састанак, обраћајући се једном од "родитеља", нпр.: „Реците нам, молим Вас, какав је Ваш Саша? Да ли сте задовољни како учи?“

По завршетку родитељског састанка, сви излазе из улога.

Разговор се подстиче питањима: како се осјећају, да ли им је било тешко да се уживе у улоге, шта они мисле о томе што су чули о себи од својих родитеља, познају ли их довољно

њихови родитељи, да ли они познају своје родитеље и колико.

Активност се заокружује дискусијом о томе који су све начини да се дјеца и родитељи што више и боље упознају и приближе једни другима.

### Литература

1. Тилман, Д.; Хсу, Д. (2007): *Животне вредности*. Београд: Креативни центар
2. Ковач – Церовић, Т.; Росандић, Р.; Попадић, Д. (2000): *Учионица добре воље*. Београд: Група МОСТ
3. Лободок – Штулић, И.; Кривачић, М.; Кијевчанин, С.; Јовановић, Д.; Стојановић Д.Б. (1998): *Умеће одрастања*. Београд: Удружење за креативни развој

### WORKING WITH THE CHILDREN OF PRESCHOOL AND TEEN AGE

**Summary:** The paper on the topic ‘working with children of preschool and teen age’ is based on the practical experience in the work with children in the Children’s department of the National and University Library of the Republic of Srpska. The paper contains the detailed descriptions of the workshops as well as the pedagogical approach to the children of the mentioned age.

The workshops with children of preschool age are educational and creative, contain fun games, and improve communicational skills, social skills, encourage imagination and learning through games.

The period of adolescence is marked with numerous developmental changes: the change on intellectual level, on the level of interests, the change on the level of psychological needs in addition to the change in the relationship with parents and peers. The main aim of these workshops is to provide help and support to the young people in teaching them to solve their developmental difficulties and problems in more adequate and useful way.

The aim of these workshops is also to attract the youngest users, as well as teenagers to become the active members of the library and to animate the new members and impel the interest in reading.

The purpose of this work is to serve as an inspiration to everybody who works with children.

**Key words:** preschool period, teenagers, creative workshops.